BLAUW

Brede Limburgse Alliantie voor Uitvoerbaar Waterbeheer

blauwlimburg.nl

Concept verkiezingsprogramma

BLAUW

Brede Limburgse Alliantie voor Uitvoerbaar Waterbeheer (BLAUW)

Schoon en betaalbaar water is een eerste levensbehoefte en voor iedereen belangrijk. De droge zomers en de soms overvloedige regen, doen ons beseffen dat voldoende en schoon water niet altijd meer vanzelfsprekend is. Maar ondanks de uitdagingen, de stijgende kosten en de urgentie om deze belangrijke vraagstukken op te pakken, zullen we ook aan de portemonnee van onze inwoners moeten denken. Dat vraagt om veel creativiteit en het durven stellen van nieuwe vragen.

Dat was de motivatie om met een aantal mensen na te gaan denken over hoe het beter zou kunnen. Slimmer, effectiever, betaalbaarder en met zorg voor onze inwoners, zodat iedereen mee kan blijven doen.

Tijdens de oprichtingsfase hebben we met een groep inwoners en professionals, verspreid over de provincie Limburg gesprekken gevoerd. Samen hebben we een aantal uitgangspunten en kernpunten benoemd.

Ik ben de meedenkers van het eerste uur dankbaar voor hun tijd, energie en bijdragen; Frans Beckers, Jan van den Bongard, Frans Camps, Ans Christophe, Luc Habets, Robert van den Heuvel, Iris Klerken, Willy Moors, Chris Reutelingsperger, Paul Valckx, voor zowel hun expertise als hun tijd en inzet.

Dit conceptprogramma is een eerste aanzet, we gaan graag met de mensen uit de regio in gesprek om het te verbeteren en aan te vullen. Ons uiteindelijke doel is om meerdere verenigingen in limburg te kunnen oprichten onder een gezamenlijke federatieve koepel. Zo zijn we een eenheid, met sterke wortels in de regio en kunnen we de geluiden van inwoners het beste vertalen. Waterbeheer is immers nog steeds maatwerk.

Rose-Marie Kaanen, initiatiefnemer.

SAMENVATTING

Wie is BLAUW

Blauw is een vereniging in oprichting die een Brede Limburgse Alliantie voor Uitvoerbaar Waterbeheer wil. Een vereniging die begaan is met water in de meest ruime zin van het woord, waarbij traditioneel waterveiligheid, waterzuivering en droge en natte voeten de boventoon voeren

Wat wil BLAUW.

Blauw wil een meer democratisch samengesteld bestuur, waarbij haalbaarheid en betaalbaarheid belangrijke toetsingspunten zijn voor de keuzes die gemaakt worden door het Waterschapsbestuur.

De uitzonderlijke groei van tarieven met ca 140 procent in de periode 2019-232 (gemiddelde stijging van 10% per jaar) staat niet in een gezonde verhouding tot andere prioriteiten die in de samenleving moeten worden gemaakt. BLAUW wil een einde maken aan het beeld dat het Waterschap burgers en bedrijven ziet als hun eigen pinautomaat.

BLAUW wil de tariefstijgingen dempen onder het inflatieniveau door een effectievere organisatie in te richten, door externe inhuur substantieel terug te dringen, door projecten met meerdere partijen samen op te pakken en gebruik te maken van elkaars kennis, instrumenten en middelen en als laatste zo nodig te faseren.

BLAUW zet in op meer vrouwen in het bestuur van het Waterschap, BLAUW verzet zich ertegen dat bijna 50% van de leden van het Waterschap via de Ons kent Ons benadering lid zijn van het Waterschapsbestuur.

BLAUW wil meer inspelen op meervoudige belangenaanpak. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van boeren bij bekenbeheer, denk aan het bevorderen van natuurlijke processen voor waterbeheer met behulp van het oude cultuurlandschap en haar watermolens, denk aan het inschakelen van zand- en grintwinningsbedrijven bij gebiedsontwikkelingen en dijkversterkingen, die nodig zijn als reactie op de klimaatveranderingen. Kortom niet introvert, maar extrovert de omgeving tegemoet treden.

BLAUW wil graag de regio's aan het woord laten, daarom richten wij een vijftal verenigingen op verspreid over de provincie die alle binnen de hoofdlijnen van het gezamenlijke programma richting kunnen geven over de door hen gewenste invulling in hun regio (betrokkenheid genereren in eigen gebied).

BLAUW tot slot kijkt over de grenzen heen. Kijkt naar andere partijen in het Waterschapsbestuur niet als concurrent maar als collega en datzelfde geld richting Duitsland, België en Noord-Brabant. Water is niet provinciegrens gebonden, maar kiest de eigen vrije uitloop en deze kunnen we alleen maar beter sturen door verbinding te zoeken met onze buren.

BLAUW is vanaf vandaag op zoek naar mensen met belangstelling voor de belangrijke facetten van water waarbij het Waterschap betrokken is: waterveiligheid, waterzuivering en aandacht voor droge en natte voeten

Inhoud

Deel 1

Het gemeenschappelijk fundament

- Waarom BLAUW
- De zeven kernpunten
- Het sturingsinstrumentarium
- Zes beleidslijnen
- Afrekenbaar in 2031

Deel 2

De regio's

- Parkstad
- Maastricht & Heuvelland
- Westelijke Mijnstreek & Maasvallei
- Midden-Limburg
- Noord-Limburg

Deel 3

- Spelregels

I

Het gemeenschappelijk fundament

Dit deel geldt onverkort voor alle regioverenigingen. Het is de gezamenlijke koers waarop iedere kandidaat van BLAUW aanspreekbaar is en de basis voor de stemhulp. Deel 2 bevat per regio de eigen accenten; die mogen het fundament aanvullen, maar er niet mee in strijd zijn.

Waarom BLAUW

Waterschap Limburg functioneert als een bedrijf dat te veel los staat van de Limburgse samenleving. Men heeft hoge ambities en houdt daarbij onvoldoende rekening met haalbaarheid en betaalbaarheid. Een gezin in een huurwoning betaalt in 2026 € 406 aan het Waterschap, tegen € 199 in 2019: 104 procent meer in zeven jaar. Een huishouden met een eigen woning betaalde in 2024 al ruim de helft meer dan in 2020. Voor agrarische gronden en natuurgronden kwam daar in de komende 2026 door de stelselwijziging nog eens een forse stijging bovenop. Volgens de begroting gaat de belasting in 2027 opnieuw gemiddeld 8,4 procent omhoog: voor bedrijven 8,6 procent, voor agrarische ondernemers ongeveer 10,7 procent. In de periode 2027 t/m 2032 is een stijging voorzien van ruim 35%

Die stijging is niet louter het gevolg van klimaatverandering. Zij is ook de uitkomst van een organisatie die onvoldoende grip heeft op zichzelf. De rekenkamer van het Waterschap onderzocht de jaren 2017–2024: in zes van de acht jaren viel het resultaat 1,5 tot 9,7 miljoen euro gunstiger uit dan begroot en er was en naast het eigen personeel sprake van steeds meer ingehuurd personeel met een piek van 25% van de totale personeelslasten. Het Algemeen Bestuur heeft bovendien beperkt grip op het Dagelijks Bestuur. Intussen groeit de formatie in 2026 naar bijna 800 medewerkers. In maart 2026 besloot het Dagelijks Bestuur afscheid te nemen van de secretaris-directeur; volgens betrokkenen zijn de knelpunten na de fusie met Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) nog niet allemaal opgelost.

Daarbovenop kwam het tekort van ruim 30 miljoen euro bij WBL, de gemeenschappelijke regeling voor de afvalwaterzuivering. Het werd in 2023 bekend: meerjarig onderhoud en vervanging waren niet begroot. Het tekort en het herstelplan dat volgde, dreven de tarieven vanaf 2024 verder op. Per 1 januari 2025 is WBL opgegaan in het Waterschap.

Daar komt een democratisch tekort bij. De grootste fractie binnen het Algemeen Bestuur van Waterschap Limburg kent een stichtingen structuur. Deze mensen zijn niet door vaststelling van de kieslijst door een ledenvergadering op de lijst gekomen. Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor de samenstelling van de lijst, men kent geen individuele leden en er is geen ledenvergadering die de koers van de fracties kunnen beïnvloeden: het is een gesloten structuur van verschillende stichtingen, waarbij de baas (het bestuur van de stichting) bepaalt via het ons kent ons principe. Datzelfde geldt in zekere mate ook voor de geborgde zetels van de natuur en de landbouw. Zo wordt bijna de helft van het bestuur aangewezen in plaats van verkozen via een verenigingsverband.

Het Algemeen Bestuur is bovendien eenzijdig samengesteld: bijna drie op de vier gekozen zetels worden bezet door mannen, bij de grootste fractie negen van de tien.

BLAUW is het tegendeel: een federatieve vereniging die openstaat voor iedereen, gedragen door regioverenigingen met een eigen ledenvergadering, die hun eigen programma-accenten en hun eigen kandidatenlijst vaststellen.

De kernpunten

1 **De volks vertegenwoordigende rol serieus nemen.**
Het Algemeen Bestuur controleert kritisch of het Dagelijks Bestuur zijn taak goed invult. Daarvoor zijn democratische legitimiteit en een constante dialoog met de regio nodig: de regio kent het watersysteem en weet wat er speelt. BLAUW wil hierin als democratisch gelegitimeerde volksvertegenwoordiger een rol spelen.

2 **Een halt aan de lastenexplosie.**
De bedrijfsvoering kenmerkt zich de laatste jaren door verlies aan grip: het tekort bij WBL, begrotingen die vaak afwijken van wat er werkelijk gebeurt en knelpunten na de fusie van WL met WBL. BLAUW wil strenge lastenbeheersing via doelmatige bedrijfsvoering en sturing op resultaat in plaats van op plannen. Een organisatie die geen grip heeft op zichzelf, kan haar doelen niet halen.

3 **Een robuust watersysteem, met het cultuurlandschap als basis en bondgenoot.**
Water slim vasthouden, sturen op ruimte voor de beken én kunnen afvoeren bij extreem weer. Het verleden met haar cultuurlandschap en watermolens wijzen de weg; slimme techniek, zoals automatische stuwen, sensoren en sturing op de weersverwachting, bouwt daar logisch op voort.

4 **Samenwerking met andere overheden.**
Meervoudige doelen en geldstromen van Rijk, provincie en gemeenten slim benutten in plaats van alles in eigen regie te willen uitvoeren. Integraal werken is goedkoper, omdat één ingreep meer doelen dient.

5 **Resultaatgerichte grensoverschrijdende samenwerking.**
Water begint en stopt niet bij de grens. Duitse en Belgische partners structureel aan tafel, één gezamenlijke lobby en één gezamenlijk plan richting de Europese Unie, ook voor Europese middelen.

6 **Innovatief en doelmatig zuiveren.**
Vervuiling aanpakken bij de bron: samen met industrie en ketenpartners. Zuiveren op maat bij grote bedrijven, op bedrijventerreinen of bij ziekenhuizen. Ook de consument maakt deel uit van de keten: wat niet door de gootsteen of het toilet gaat, hoeft niet gezuiverd te worden. Voor medicijnresten en PFAS geldt: de vervuiler betaalt.

7 **Een deskundig, dienstbaar en transparant Waterschap.**
Als kennispartner en efficiënte uitvoerder zorgvuldig omspringen met het geld van de belastingbetaler en het relatienetwerk en de stakeholders in de regio vroegtijdig en volledig betrekken.

Het sturingsinstrumentarium

Kritiek alleen verandert niets. BLAUW bindt zichzelf en het bestuur aan vier instrumenten.

Het vierjaren-uitvoeringsprogramma

Het nieuwe Algemeen Bestuur stelt het Waterbeheerprogramma 2028–2033 vast. Daarin valt de koers voor de komende jaren; BLAUW wil haar eigen beleidslijnen daarin maximaal verankeren. Het uitvoeringsprogramma is de vertaling ervan: geen stip op de horizon, maar een programma waarin elk langetermijndoel is vertaald naar concrete uitvoering en projecten. Elk project laat binnen vier jaar tastbaar resultaat zien; grote projecten die langer lopen, krijgen harde tussentijdse mijlpalen.

Het ijzeren financiële kader: inflatie min 1 procent

De kosten die het Waterschap zelf in de hand heeft, stijgen vanaf 2028 gemiddeld ten minste één procentpunt per jaar minder dan de inflatie; de begroting voor 2027 is al vastgesteld voordat het nieuwe bestuur aantreedt. Dat wordt afgedwongen door te snijden in de ambtelijke overhead en door externe inhuur terug te brengen tot maximaal 8 procent van de loonsom in 2031. De bedrijfsvoering moet efficiënter.

Het strategisch regio-netwerk

Geen eenzijdig opgelegde verplichtingen vanuit het Waterschap, maar structurele samenspraak met loonbedrijven, agrariërs, natuurorganisaties en medeoverheden. Werk wordt in regionale kavels aanbesteed, zodat belastinggeld in Limburg blijft in plaats van weg te stromen naar randstedelijke advieskantoren.

Vakkennis en een evenwichtige bemensing

Bestuurders die namens BLAUW in het Dagelijks Bestuur plaatsnemen, beschikken over aantoonbare bedrijfsvoerings-, inhoudelijke of maatschappelijke ervaring. Op de kandidatenlijsten staan gekwalificeerde vrouwen en jongeren op verkiesbare plaatsen — geen symboolpolitiek, maar een praktische wervingsaanpak binnen de regionale netwerken. De onder bedeling van vrouwen in het bestuur moet worden aangepakt.

Zes beleidslijnen

In deze beleidslijnen staat wat BLAUW van het Waterschap vraagt en hoe BLAUW de voortgang en uitvoering controleert. Door alle domeinen loopt dezelfde rode draad: doelmatig, realistisch, haalbaar, betaalbaar, integraal en verankerd in de regio's. Er moet grip zijn op de organisatie en de projecten. De tijd van het denken dat alles maakbaar is, is verleden tijd: het Waterschap beweegt mee met de kansen die het cultuurlandschap biedt. Systeeminnovatie hoeft niet duurder te zijn — ze moet juist tot slimmere en goedkopere oplossingen leiden, omdat het Waterschap haar samen met partners realiseert.

1. Waterveiligheid: Maas, beken en landelijk gebied

- Geen automatische keuze voor kapitaalintensieve dijkversterking waar gebiedseigen systeeminnovatie goedkoper en doeltreffender is. Gerichte kadeaanpassing, ruimte voor de beken, natuurlijke retentie en gebruikmaking van het cultuurlandschap leveren vaak meer veiligheid tegen lagere kosten. Integraal ontwerpen is goedkoper, omdat één ingreep meer doelen dient: veiligheid, natuur, landbouw, erfgoed en recreatie, betaald uit meer geldstromen.
- Echte oplossingen zitten aan de bron. In plaats van betonnen bakken stroomafwaarts kiest het Waterschap voor kleinschalige waterconservering en vertraging in de beekdalen van het cultuurlandschap en bovenstrooms, door water vast te houden in oude laagtes in het landschap.
- **Over de grens samenwerken.** Geul, Worm, Roer en Niers ontspringen in België en Duitsland. Het Waterschap maakt met de partners daar vaste afspraken over afvoer, berging en alarmering en werkt aan één gezamenlijk plan richting de Europese Unie, ook om Europese middelen binnen te halen. Water houdt niet op bij de grens.
- Het buitengebied is geen gratis afwentelgebied. Maatregelen bieden grondgebruikers direct perspectief en rechtszekerheid, zonder buitensporige schadebureaucratie.

2. Zuivering: circulair, betrouwbaar en doelmatig

- **Circulair, met aantoonbare meerwaarde.** Zuiveringen worden energie- en grondstoffenfabrieken (fosfaat, biopolymeren, cellulose, biogas) waar dat aantoonbare meerwaarde heeft: lagere exploitatielasten, minder energieverbruik of grondstoffen die anders verloren gaan. Beproefde technieken als Nereda en Verdygo worden opgeschaald. Bedrijven die aan de sector gerelateerd zijn ontwikkelen structureel mee naast gemeenten, WML, industrie, landbouw en kennisinstellingen.
- **Gezuiverd water is een bron, geen afval.** Na de droge zomer van 2026 wordt gezuiverd water hergebruikt voor industrie, landbouw en natuur, waar dat goedkoper is dan grondwater oppompen. De kansen daarvoor worden samen met de ketenpartners geoptimaliseerd.
- **Opschalen wat werkt.** In Simpelveld wordt sinds 2024 poederkool aan de Nereda-zuivering toegevoegd. Volgens het Waterschap verwijdert dat ten minste 80 procent van de medicijnresten, tegen ongeveer 30 procent met de gewone zuivering. Die cijfers zijn nog niet onafhankelijk getoetst; opschaling verdient steun zodra kosten en baten zijn bewezen.
- **Nooit meer een gat van 30 miljoen.** De les van de fusie met Waterschap Bedrijf Limburg (WBL): onderhoud en vervanging van zuiveringen worden volledig en meerjarig begroot. Samen met de bedrijven die werken binnen de zuiveringstechnologie wordt een zuiveringsstrategie voor de toekomst ontworpen. Alle neuzen moeten dezelfde kant op staan om de waterzuivering van de toekomst efficiënt en effectief vorm te geven.
- **De vervuiler betaalt.** Afspraken met grote industriële lozers zijn transparant en kostendekkend. Voor medicijnresten legt de Europese richtlijn stedelijk afvalwater ten minste 80 procent van de kosten van een extra zuiveringsstap bij de farmaceutische en cosmetische industrie. Het Europees Parlement vroeg in juni 2026 om uitstel; BLAUW steunt de Unie van Waterschappen, omdat uitstel de rekening doorschuift naar de belastingbetaler.
- **Iedereen aan de bron.** Jaarlijks komt via het riool minstens 140 ton medicijnresten in het oppervlaktewater en PFAS zijn in een zuivering nauwelijks te verwijderen. Inwoners spoelen geen medicijnen, verf of chemicaliën door; voor PFAS steunt BLAUW een verbod in niet-essentiële producten. Agrariërs die werken aan minder uit- en afspoeling, krijgen steun met kennis, meetgegevens en eenvoudige regelingen. Er komt een reële onderbouwing van wie wat vervuilt: alleen een heldere analyse zorgt ervoor dat de vervuiling echt wordt teruggedrongen.

3. Vasthouden, bergen, afvoeren

- **Slim peilbeheer.** Doelmatig peilbeheer met automatische of eenvoudig verstelbare stuwen geeft direct rendement voor landbouw én natuur, zonder grote investeringen. In de droge zomer van 2026 hield het

Waterschap zelf de stuwen maandenlang hoog en liet het beverdammen staan. Wat in een crisis werkt, hoort standaard beleid te zijn. Elke kuub die bovenin het systeem blijft, hoeft beneden niet in een dure buffer te worden opgevangen.

- **Het cultuur- en molenlandschap als bestaand kapitaal.** Historische waterlopen, molenbeken, molenvijvers en cascades worden hergebruikt als buffer. Watermolens zijn een instrument tegen verdroging, geen obstakel. Voor vismigratie zijn slimme of mitigerende oplossingen te vinden, zoals een vispassage of een stuwregime. Wat vroeger werkte, wijst de weg naar de toekomst.
- **De bodem als spons.** Het Waterschap werkt samen met de agrarische sector aan organische stof en bodemstructuur. Dat dempt zowel wateroverlast als droogteschade. Wie water laat infiltreren, op het boerenerf of in het natuurgebied, draagt bij aan het watersysteem en verdient daarvoor waardering.
- **Eén samenhangend watersysteem.** Grondwater, beken en oppervlaktewater vormen één samenhangend watersysteem. Wie water toevoegt, levert meerwaarde voor dat systeem; onttrekkingen belasten het. Maatregelen moeten daarom in samenhang worden ontworpen en samen met het veld worden afgestemd.
- **Nieuw droogtebeleid.** Na de zomer van 2026 werkt het Waterschap met gemeenten, terreinbeheerders, landbouw, WML, industrie en provincie aan nieuw droogtebeleid: water langer vasthouden, meer hergebruik, hogere grondwaterstanden en minder vraag. BLAUW wil dat water vasthouden en water laten infiltreren daarin een plek krijgen als het toevoegen van waarde aan het watersysteem.
- **Afvoeren als het moet.** Beken, stuwen en gemalen moeten bij een hoosbui hun werk doen. Daarom krijgen onderhoud en beheer, zoals het maaibeleid, een vaste en voorspelbare plek, afgestemd op droogte én piekafvoer. Het Waterschap werkt daarbij zo veel mogelijk met lokale aannemers en bedrijven.

4. Data gestuurd waterbeheer

- Een fijnmazig netwerk van betaalbare sensoren voor grondwaterstanden, watergangen en kunstwerken, met een continu actueel beeld van het watersysteem.
- Kunstwerken aansturen op betrouwbare weersverwachtingen in plaats van achteraf ad hoc pompen. Dat beperkt slijtage, faalkosten en energieverbruik.
- Open meetdata, direct gedeeld met boeren en burgers, zodat iedereen handelingsperspectief heeft.
- Meetnetten gedeeld met provincie, WML en de Duitse en Belgische partners, zodat het watersysteem ook over de grens in beeld is.

5. Begroting en tarieven: geen geld op de plank

- **Geen geld onnodig op de plank.** Wat het Waterschap ophaalt, besteedt het aan het werk waarvoor het bedoeld is. Er komen geen ruime reserveringen “voor de zekerheid” en geen begroting die uitgaat van meer werk dan er in een jaar werkelijk kan worden uitgevoerd. Een gezonde buffer voor tegenvallers blijft; meer niet.
- **Overschot terug naar de belastingbetaler.** Houdt het Waterschap aan het eind van het jaar geld over, dan gaat dat terug via lagere tarieven het jaar erna. Het verdwijnt niet in een reserve.
- **Begroten wat je echt kunt uitvoeren.** Grote projecten zoals dijkversterkingen en buffers duren vaak jaren. Het geld wordt begroot in het jaar waarin het werk ook echt gebeurt. Zo betaalt niemand vooruit voor werk dat pas later wordt gedaan.
- **Elke tariefstijging in perspectief.** Bij elk tariefvoorstel staat wat de stijging betekent voor een huishouden, huiseigenaar, terreinbeheerder, natuur, boer of bedrijf en wat de trend over meerdere jaren is. Zo blijft de totale lastenstijging zichtbaar en kan het Algemeen Bestuur haar toetsen.
- **Eerst de noodzaak, dan het geld.** Ieder voorstel wordt vooraf nuchter getoetst: is het nodig, is het betaalbaar en kan het goedkoper?

6. Bestuurlijke vernieuwing: scherp en deskundig controleren

- **Maatwerk per regio.** Limburg is een grote langgerekte provincie. Waterschap Limburg is in korte tijd een grote organisatie geworden, die stuurt op hoofdlijnen. Maar waterbeheer is maatwerk: de regio’s kennen elk een eigen watersysteem en gebiedskennis speelt een belangrijke rol. Dat geldt voor beleid en maatregelen, maar ook voor de controle: is er gebeurd wat moest gebeuren? Daarom is een verbinding met de regio, middels directe vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur, van groot belang.
- **Input en controle door de regio.** Ophalen wat er in een regio simpel en effectief kan gebeuren en terugkoppeling en controle of het gebeurd is, levert meerwaarde. De vertegenwoordiging staat daarom in continu contact met de achterban, zodat wat er in de regio speelt ook op de agenda van het Algemeen Bestuur komt. Korte lijnen met de regio zijn belangrijk, daarom wil BLAUW per regio georganiseerd zijn.

- **Een echte informatiepositie.** Stukken en besluiten zijn tijdig begrijpelijk en openbaar, zodat het Algemeen Bestuur controleert in plaats van achteraf te reageert.

Afrekenbaar in 2031

Hierop mag de kiezer BLAUW aanspreken. Wat BLAUW zelf in de hand heeft, doen we. Waar het bestuur als geheel beslist, zetten we het op de agenda, dienen we voorstellen in en verantwoorden we ons stemgedrag.

- In 2027 wordt op voorstel van BLAUW een nulmeting vastgelegd: welke kosten het Waterschap zelf in de hand heeft, hoeveel externe inhuur er is en welke maatregelen er al zijn om water vast te houden.
- De kosten die het Waterschap zelf in de hand heeft, zijn over de periode 2028–2031 gemiddeld ten minste één procentpunt per jaar minder gestegen dan de inflatie.
- Externe inhuur daalt elk jaar en bedraagt in 2031 maximaal 8 procent van de loonsom; het percentage wordt jaarlijks gepubliceerd.
- Het vierjaren-uitvoeringsprogramma is openbaar en wordt elk jaar afgevinkt in het jaarverslag.
- Ten opzichte van de nulmeting zijn aantoonbaar meer maatregelen genomen om water vast te houden: werkende stuwen, buffercapaciteit, hergebruikte molentakken in het cultuurlandschap en afspraken met boeren, terrein- en natuurbeheerders, met aantallen en locaties. Dit maken we openbaar. Het effect op grondwaterstanden en droogvallende beken wordt jaarlijks gevolgd en gepubliceerd.
- De zuiveringskosten die aan industriële lozers zijn toe te rekenen zijn openbaar en volledig doorbelast als de wet toelaat.
- Elke regiovereniging BLAUW legt jaarlijks publiek verantwoording af over de voortgang in het eigen gebied, inclusief het stemgedrag van haar vertegenwoordigers.

II

De regio’s

BLAUW doet vanuit een aantal regio's mee met een eigen lijst aan de Waterschapsverkiezingen. Zo kiest de kiezer een kandidaat uit de eigen regio, die het eigen watersysteem kent en daar aanspreekbaar op is. Elke regiovereniging stelt in haar eigen ledenvergadering de lijst en het regiohoofdstuk van het verkiezingsprogramma vast. Deze hoofdstukken zijn een vertrekpunt, de (nieuwe) leden zorgen voor de in- en aanvulling.

Parkstad

Beekdaelen · Brunssum · Heerlen · Kerkrade · Landgraaf · Simpelveld · Voerendaal

Het dichtst bebouwde en sterkst verharde deel van Limburg, met een mijnbouwverleden dat nog altijd doorwerkt in de ondergrond en beekdalen die dwars door stedelijk gebied lopen richting de Duitse grens.

- **Regenwater in de stad, in één programma.** Verharding maakt elke hoosbui hier een risico. Waterschap en gemeenten voeren één gezamenlijke regenwateragenda in plaats van losse projecten naast elkaar. Het Waterschap betaalt alleen mee waar de afvoerpiek aantoonbaar daalt.
- **De mijnbouwerfenis hoort niet op de Waterschapsrekening.** Stijgend mijnwater en bodembeweging zijn een nationale erfenis. Het Waterschap neemt de rol van kennispartner en belangenbehartiger richting Rijk en toezichthouder, maar laat de Parkstadburger niet opdraaien voor kosten die daar horen.
- **Beekdalen als berging én verkoeling.** Geleenbeek, Caumerbeek en Anselderbeek verder ruimte geven waar dat goedkoper is dan riool- en bergingsbouw, gekoppeld aan de aanpak van stedelijke hitte en aan gemeentelijke groenbudgetten.
- **Grensoverschrijdend beheer van het Wormstroomgebied.** Structurele afspraken met de Duitse waterbeheerders over afvoer, waterkwaliteit en gezamenlijke meting en alarmering.
- **Zuivering als warmte- en grondstoffenbron.** De zuiveringen in Parkstad zijn de logische eerste locatie voor koppeling aan de bestaande warmte-infrastructuur — uitsluitend waar dat aantoonbare meerwaarde heeft.
- **Betaalbaarheid weegt hier zwaar.** Parkstad kent relatief veel huishoudens met een laag besteedbaar inkomen. Strikte toepassing van de norm inflatie min 1 procent en een kwijtscheldingspraktijk die eenvoudig en toegankelijk is.
- **Molens en molenbeken.** De watermolens langs de Geleenbeek en Caumerbeek functioneel inzetten om water hoog in het systeem te houden.

Afrekenbaar in 2031

- Eén gezamenlijk regenwaterprogramma met alle zeven gemeenten, met jaarlijkse voortgangsrapportage.
- Een vaste overlegtafel met de Duitse partners in het Wormstroomgebied, met gedeelde meetdata.
- Geen enkele euro mijnbouw gerelateerde kosten die niet aantoonbaar tot de waterschapstaak behoort.

Vast te stellen door de ledenvergadering van de regiovereniging Parkstad.

Maastricht & Heuvelland

Eijsden-Margraten · Gulpen-Wittem · Maastricht · Meerssen · Vaals · Valkenburg aan de Geul

Het gebied van de watersnood van juli 2021. Steile hellingen, lössgrond, beken die in België en Duitsland ontspringen en een toeristische economie die bij elke piekbui op het spel staat.

- **Uitvoering vóór studie in het Geuldal.** De opgave van na 2021 wordt afgemaakt: bovenstrooms vasthouden in plaats van beton benedenstrooms. Elk jaar een concreet, geteld aantal gerealiseerde buffers, hermeanderingen en vertragingsmaatregelen, waarover het Algemeen Bestuur verantwoording krijgt.

- **Erosie en modderstromen sluitend aanpakken.** Samen met gemeenten en provincie één aanpak voor lösserosie — bufferstroken, grasbanen, niet-kerende grondbewerking — met vergoedingen die voor agrariërs eenvoudig en voorspelbaar zijn.
- **Het stroomgebied begint over de grens.** Geul, Gulp, Jeker en Voer ontspringen buiten Nederland. BLAUW zet in op bindende afspraken over afvoerinformatie en bovenstroomse berging en op één grensoverschrijdend hoogwaterwaarschuwingssysteem.
- **Het molenlandschap van het Geuldal.** Stuwrechten, molentakken en molenvijvers zijn hier een beproefd instrument tegen verdroging en horen als zodanig in beekherstelplannen te staan.
- **Dijkversterking Zuidelijk Maasdal: integraal en samen met de stad.** Het Waterschap versterkt bij Maastricht, Borgharen, Itteren, Bosscherveld en Sint-Pieter ruim 17 kilometer dijk. Dat gebeurt integraal en eigentijds, in samenhang met de stad, de Grensmaasnatuur en recreatie en met de bewoners vanaf het begin aan tafel. Het beheer van de uiterwaarden ligt bij Rijkswaterstaat; het Waterschap stemt daarop af.
- **Duidelijkheid voor bewoners en ondernemers.** Valkenburg en de Geuldorpen verdienen een heldere veiligheidsnorm, een heldere planning en een heldere schaderegeling — geen jarenlange onzekerheid over wat wel en niet beschermd wordt.
- **Droogte op het plateau.** Bronnen en hellingbeken vallen in droge zomers droog. Water vasthouden bovenin het systeem met holle wegen, graften, poelen en haarvaten, tegen lage kosten.

Afrekenbaar in 2031

- Een jaarlijks openbaar overzicht van gerealiseerde maatregelen in het Geuldal, met aantallen en locaties.
- Een werkend grensoverschrijdend waarschuwingssysteem met Wallonië en Duitsland.
- Een erosieaanpak met meetbaar minder modderstroomincidenten en een regeling die boeren daadwerkelijk gebruiken.

Vast te stellen door de ledenvergadering van de regiovereniging Maastricht & Heuvelland.

Westelijke Mijnstreek & Maasvallei

Beek · Echt-Susteren · Sittard-Geleen · Stein

De industriële motor van Limburg, met grootschalige chemie, logistiek en bedrijventerreinen langs het Julianakanaal en de Maas en daarnaast een agrarisch Maasdal dat de rekening van hoogwater en droogte betaalt.

- **Hier bewijst ‘de vervuiler betaalt’ zich.** Industriële lozingen worden beoordeeld op actuele vergunningen, met meetbaar toezicht en volledige kostentoerekening van PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen. Geen burger die meebetaalt aan industriële sanering.
- **Transparantie over het zuiveringstarief.** Openbaar inzicht in welk deel van de zuiveringskosten aan industriële lozers is toe te rekenen en heronderhandeling waar afspraken verouderd blijken.
- **Na de Maaswerken: beheer en nieuwe opgaven.** De Grensmaaswerken bij Meers, Urmond en Roosteren zijn klaar; bij Grevenbicht en Schipperskerk loopt het werk tot en met 2027. Nieuwe dijkversterkingen worden integraal en eigentijds ontworpen: veiligheid, natuur, landbouw en ruimtelijke kwaliteit in één plan, met eerlijke communicatie over het restrisico dat blijft.
- **Bedrijventerreinen ontstenen.** Bij nieuwbouw en uitbreiding op de grote terreinen geldt: hemelwater wordt op eigen terrein vastgehouden en geborgen. Wie verhardt, bergt.
- **Grensoverschrijdend met Kreis Heinsberg en de Selfkant.** Rode Beek, Vloedgraaf en de kleinere grensbeken gezamenlijk beheren, met vastgelegde afvoerafspraken in beide richtingen.
- **Landbouw in het Maasdal en Echt-Susteren.** Flexibel peilbeheer en stuwen op maat, met beregeningsafspraken die in droge jaren werkbaar blijven en vooraf bekend zijn.
- **Geleenbeek als verbindende as.** De benedenloop van de Geleenbeek als aaneengesloten berging- en natuurcorridor, gefinancierd uit meerdere geldstromen in plaats van uit het waterschapstarief alleen.

Afrekenbaar in 2031

- Een openbare, jaarlijkse verantwoording van de kostentoerekening aan industriële lozers.
- Een bergingsnorm voor nieuwe verharding op bedrijventerreinen, vastgelegd en gehandhaafd.

- Voor elke kern langs de Maas een openbaar beeld van beschermingsniveau, onderhoud en restrisico; nieuwe dijkversterkingen integraal ontworpen en volgens planning in uitvoering.

Vast te stellen door de ledenvergadering van de regiovereniging Westelijke Mijnstreek & Maasvallei.

Midden-Limburg

Beesel · Leudal · Maasgouw · Nederweert · Peel en Maas · Roerdalen · Roermond · Weert

Het meest gevarieerde gebied van de provincie: de Maasplassen en de Roer, hoge zandgronden met intensieve land- en tuinbouw, de ***Peelvenen en kanalen die in droge zomers het water moeten aanvoeren.***

- **Roer en Swalm zijn Duitse rivieren.** De piek van 2021 kwam in Roermond ook via de Roer binnen. Harde, vastgelegde afspraken met de Duitse waterbeheerders over afvoerpieken, waterkwaliteit en tijdige informatie — niet vrijblijvend overleg.
- **Maasplassen: taken en kosten helder verdelen.** Waterkwaliteit, blauwalg en recreatie-economie vragen om een scherpe verdeling van verantwoordelijkheden tussen Rijkswaterstaat, provincie, gemeenten en Waterschap. Geen taken die stilzwijgend op de waterschapsrekening belanden.
- **Het Peelvraagstuk eerlijk voeren.** Geen ongedekte vernattingsplannen over de hoofden van agrariërs in Nederweert, Weert en Peel en Maas heen. Wél concrete, vergoede afspraken en waterconservering in de haarvaten die zowel natuur als landbouw vooruithelpt.
- **Honderden kleine stuwen in plaats van enkele dure kunstwerken.** Op de zandgronden levert eenvoudige, verstelbare peilregeling langs Tungelroyse beek, Leubeek, Neerbeek en Vlootbeek het meeste rendement per euro.
- **Wateraanvoer via Noordervaart en Zuid-Willemsvaart.** Zeker stellen wat de inlaat in droge zomers waard is, inclusief eerlijke kostenverdeling en afspraken met de Brabantse partners.
- **Molens aan de Roer en in het Leudal.** Molenbeken, molenvijvers en stuwrechten functioneel inzetten voor waterconservering in plaats van ze weg te saneren.
- **Zuivering als grondstoffenhub.** De zuiveringen in Midden-Limburg als eerste kandidaat voor energie- en grondstoffenterugwinning, met de regionale industrie als afnemer.

Afrekenbaar in 2031

- Een vastgelegd afvoer- en informatieprotocol met de Duitse beheerders van Roer en Swalm.
- Een meetbare toename van het aantal functionerende, verstelbare stuwen op de zandgronden.
- Geen vernattingsmaatregel in de Peelrandzone zonder vooraf geregelde vergoeding of grondoplossing.

Vast te stellen door de ledenvergadering van de regiovereniging Midden-Limburg.

Noord-Limburg

Bergen · Gennep · Horst aan de Maas · Mook en Middelaar · Venlo · Venray

Een lange Maasas met kernen die in 2021 vol in de frontlinie stonden, daarachter zandgronden met glastuinbouw, boomteelt en logistiek, die in de zomer van 2026 de laagste grondwaterstanden van de provincie kenden en een grens waarover water en afvoerbeslissingen dagelijks heen en weer gaan.

- **Dijk- en kadeversterkingen: slim, integraal en samen met de omgeving.** Arcen en Well laten zien hoe het moet. In Arcen leverde het gezamenlijke plan met de markt een goedkopere oplossing op. De Groene Rivier Well is integraal ontworpen, waarbij het kasteel met zijn historische landschap en waterlopen de inspiratie en blauwdruk voor het hele plan zijn geworden: veiligheid, natuur en landbouw gaan er samen. De uitvoering loopt van 2027 tot ongeveer 2029. Goed ontworpen integrale projecten laten vaak zien dat ze sneller, met meer draagvlak en tegen lagere kosten gerealiseerd kunnen worden.
- **Droogte vraagt maatwerk.** In de zomer van 2026 gold hier vanaf 1 juli een verbod op oppervlaktewater voor alle teelten; juist met zoveel kapitaalintensieve teelten zijn gerichte besluiten nodig.
- **De Niers en de grensoverschrijdende afvoer.** Vaste afspraken met de Duitse partners over afvoer, berging en gezamenlijke alarmering, met meetpunten aan beide zijden van de grens.
- **Glastuinbouw en intensieve teelt als partner.** Gietwaterberging op eigen terrein en minder uitspoeling, in afspraken met de sector. Wie water opvangt en hergebruikt, wordt daarvoor erkend.

- **Beken als spons.** Groote Molenbeek, Loobeek, Oostrumsche Beek en Eckeltsebeek vertragen met eenvoudige middelen; de vennen en bossen van de Maasduinen benutten voor grondwateraanvulling.
- **Venlo en het Greenport-gebied.** Elke hectare nieuwe verharding wordt gecompenseerd met berging op eigen terrein, in één klimaatprogramma met de gemeente.
- **Zuivering en Peelrestanten.** Warmte, grondstoffen en gezuiverd water van de zuiveringen terugwinnen voor food, tuinbouw en logistiek, waar dat meerwaarde heeft. Bij Horst aan de Maas en Venray dezelfde lijn als in Midden-Limburg: geen vernatting zonder gedekte afspraken met grondeigenaren.

Afrekenbaar in 2031

- De dijkversterkingen in Arcen en Well opgeleverd volgens plan; in de andere Maaskernen de bescherming afgerond of zichtbaar in uitvoering volgens dezelfde werkwijze.
- Een werkende afspraak met de Duitse partners over de afvoer van de Niers, met gedeelde meetdata.
- Een compensatienorm voor nieuwe verharding in het Greenport-gebied, vastgelegd en toegepast.

Vast te stellen door de ledenvergadering van de regiovereniging Noord-Limburg.

III

Spelregels

Zo is BLAUW georganiseerd

- BLAUW is opgezet als federatieve vereniging die openstaat voor iedereen en georganiseerd is volgens democratische principes. Elke regio kent een eigen ledenvergadering, die het laatste woord heeft over het regionale programma en de kandidatenlijst. De regio's zijn via de Ledenraad vertegenwoordigd in de federatieve koepel.
- Elke vereniging legt openbaar verantwoording af over haar financiën: alle verenigingen publiceren hun jaarrekening en hun giftenregistratie.